

PRESSITEADE nr 101/25

Luxembourg, 1. august 2025

Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas C-544/23 | BAJI Trans

Leebema karistusseaduse tagasiulatuva kohaldamise põhimõtte laieneb karistusele, mis on riigisisese õiguses kvalifitseeritud halduskaristuseks, kui see on liidu õiguse tähenduses karistusõiguslikku laadi

Seda põhimõtet tuleb kohaldada ka kassatsioonkaebuse lahendamisel, kui see on osa tavapärasest kohtumenetlusest, sõltumata asjaolust, et otsust, mille peale kassatsioonkaebus on esitatud, peetakse riigisisese õiguses lõplikuks

Slovakkia kõrgeima halduskohtu küsimusele vastates andis Euroopa Kohus olulisi selgitusi Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta“) sätestatud leebema karistusseaduse tagasiulatuva kohaldamise põhimõtte kohta, (mis on kohaldatav kõigil juhtudel, kui liikmesriigi ametiasutus kohaldab liidu õigust). Kuigi see põhimõtte on ette nähtud ainult karistusõiguse valdkonnas, ei välista riigisisese õiguses halduskaristuseks kvalifitseerimine tingimata selle kohaldatavust. Nimelt on võimalik, et liidu õiguse kohaselt ja selle põhimõtte ühetaolise kohaldamise tagamiseks tuleb halduskaristust rikkumise laadi ja karistuse raskuse tõttu pidada kriminaalkaristuseks. Lisaks on see põhimõtte kohaldatav seni, kuni süüdimõistev kohtuotsus ei ole jõustunud. Seda, mida tuleb selles kontekstis käsitada lõpliku kohtuotsusena või mitte, reguleerib ka liidu õigus. Ainuüksi asjaolust, et süüdimõistvat kohtuotsust peetakse riigisisese õiguses lõplikuks, kuigi selle peale saab esitada kassatsioonkaebuse, ei piisa selle põhimõtte kohaldamise välistamiseks.

Slovakkias määrati betoonisegu vedanud sõidukijuhile 200 euro suurune trahv pärast seda, kui 4. novembril 2015 oli tuvastatud, et tema sõiduki sõidumeerikule ei olnud tehtud kohustuslikku perioodilist kontrolli. See kohustus tulenes sel ajal Slovakkia õigusest koostoimes liidu õigusega¹.

Bratislava maakonnakohus, kelle poole sõidukijuht ja äriühing BAJI Trans, kellele kuulus betoon, pöördusid, jättis selle trahvi 2019. aastal jõusse. Seejärel esitasid sõidukijuht ja BAJI Trans Bratislava maakonnakohtu otsuse peale kassatsioonkaebuse.

Hiljem muudeti liidu õigust alates 20. augustist 2020 nii, et liikmesriigid võivad sellest ajast alates vabastada sõidukid, mida kasutatakse valmis betoonisegu kohaletoimetamiseks, kohustusest olla sõidumeerikuga varustatud². Seda Slovakkia tegigi ajal, mil kassatsioonimenetlus oli veel pooleli. Sõidukijuht ja BAJI Trans väitsid, et 2015. aasta novembris toime pandud teod ei olnud enam ebaseaduslikud ja seetõttu tuleks trahv tühistada.

Slovakkia kõrgeim halduskohus, kes peab tegema otsuse kassatsioonkaebuse kohta, küsis Euroopa Kohtult, milline ulatus on hartas sätestatud leebema karistusseaduse tagasiulatuva kohaldamise põhimõttel. Ta rõhutas, et Slovakkia õiguse kohaselt peetakse vaidlusalust rikkumist haldusrikkumiseks ja et Bratislava maakonnakohtu otsust peetakse lõplikuks, sõltumata võimalusest selle peale kassatsioonkaebus esitada.

Esiteks tõdes Euroopa Kohus, et nii oma algselt kehtinud kui ka hiljem muudetud õigusnormidega rakendas Slovakkia seadusandja liidu õigust, mistõttu harta on käsitletavas asjas kohaldatav.

Teiseks rõhutas Euroopa Kohus, et leebema karistusseaduse tagasiulatuva kohaldamise põhimõte, mis on ette nähtud hartas, kuulub karistusõiguse valdkonda. Samas ei välista asjaolu, et karistus kvalifitseeritakse riigisisese õiguses halduskaristuseks, tingimata selle põhimõtte kohaldamist. Nimelt selleks, et tagada selle põhimõtte ühetaoline kohaldamine kogu Euroopa Liidus, võivad kaks muud kriteeriumi siiski viia tagajärjeni, et selline karistus kvalifitseeritakse kriminaalkaristuseks, nimelt rikkumise laad ja karistuse raskusaste.

Kolmandaks täpsustas Euroopa Kohus, et hartas ette nähtud leebema karistusseaduse tagasiulatuva kohaldamise põhimõtte kohaldamine eeldab, et seaduse muudatus kajastab seadusandja seisukoha muutust asjaomase isiku toime pandud teo karistusõigusliku kvalifitseerimise või määratava karistuse osas. Käsitletavas asjas oli Slovakkia seadusandja tõepoolest muutnud seisukohta seoses oma sooviga karistada selliste tegude eest nagu need, mida asjaomasele juhile ette heideti.

Neljandaks tuletas Euroopa Kohus meelde, et hartas ette nähtud leebema karistusseaduse tagasiulatuva kohaldamise põhimõte on kohaldatav seni, kuni ei ole tehtud lõplikku süüdimõistvat kohtuotsust. Asjaolu, et riigisisese õiguse kohaselt loetakse süüdimõistev kohtuotsus lõplikuks, ei välista selle põhimõtte kohaldamist. Süüdimõistvat kohtuotsust ei saa sellest seisukohast pidada lõplikuks, kui selle peale saab edasi kaevata tavapärase õiguskaitsevahendiga, st kõigi õiguskaitsevahenditega, mis on osa tavapärasest kohtumenetlusest ja mis kujutavad endast sellisena menetluslikku arengut, millega kõik pooled peavad mõistlikult arvestama. Nii on see kassatsioonkaebuse puhul, mis on esitatud Slovakkia kõrgeimasse halduskohtusse.

Järelikult on kassatsioonikohus põhimõtteliselt kohustatud tagama, et isiku suhtes, kes on toime pannud rikkumise, mille eest määratav karistus kuulub liidu õiguse kohaldamisalasse, kohaldatakse sellele toimepanijale soodsamaid karistusõiguse norme, isegi kui need õigusnormid on jõustunud pärast selle kohtuotsuse kuulutamist, mille peale on esitatud kassatsioonkaebus.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teiste liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst ja kokkuvõte](#), juhul kui see koostatakse, on CURIA veebisaidil alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎(+352) 4303 3127.

Kohtuotsuse kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)“ kaudu ☎(+32) 2 2964106

Hoiame ühendust!

¹ Nõukogu 20. detsembri 1985. aasta [määrus \(EMÜ\) nr 3821/85](#) autovedudel kasutatavate sõidumeerikute kohta, mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta määrusega (EÜ) nr 561/2006.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. juuli 2020. aasta [määrus \(EL\) 2020/1054](#), millega muudetakse määrust (EÜ) nr 561/2006 maksimaalse ööpäevase ja iganädalase sõiduaja, minimaalsete vaheaegade ning ööpäevaste ja iganädalaste puhkeperioodide miinimumnõuete osas ning määrust (EL) nr 165/2014 sõidumeerikute abil positsioneerimise osas.